

DE COL·LABORACIÓ

La Febre Tifoide a Barcelona

Els grans focus : El subsòl

per J. Aiguader i Miró

EN estudiar en detall les grans deus de la tifoide de la nostra ciutat, hem de començar pel subsòl, perquè per les seves condicions especials està en contacte, més del que convindria, amb el gran vehicle de l'Eberth: l'aigua.

Aquesta, avui, està amb constància vigilada i controlada la seva infectació pels tècnics; això fa que la malaltia terror dels barcelonins hagi minvat els estralls.

Com a fet demostratiu i que servirà de referència i comentari cal donar un repàs a la tràgica epidèmia tífica del 1914, durant la qual, com ja diguérem, moriren en tres mesos més de 2.000 persones i n'emmalaltiren més de 20.000. Virtualment continuen en actiu les mateixes causes i reduir la nostra actuació higiènica a l'activitat i bon zel dels facultatius no soluciona el problema. Tot el més que podem aconseguir és minvar la magnitud i la freqüència dels focus epidèmics. En 1914 també hi havia tècnics i precisament els dirigia i controlava un home eminent, mestre dels mestres actuals, el doctor Turró. El bacteriòleg ens avisarà que unes aigües estan contaminades, però, és molt possible que quan ho advertixi, alguns o molts veïns ja s'hagin infectat, que és el que passà en 1914.

Repetim el que diem en el nostre article anterior: qui cultiva el bacil tífic és l'home, que és en darrer terme l'única font de contagi. La convivència social, però, fa que a cops, aquella contaminació directa d'individu a individu, sigui substituïda per la contaminació d'un element de gran difusió com és la llet o, sobretot, l'aigua. Aleshores, el contacte amb el tifòdic es multiplica per deu, per cent, per mil i estén l'acció a nuclis de la població apartats en absolut i sense contacte immediat amb el tifòdic.

* * *

L'epidèmia del 1914 esclatà per la infecció de la via conductora de les aigües de Montcada. Els

tècnics municipals, el doctor Turró, més que cap altre, havien avisat a les autoritats de les males condicions en què es trobava la conducció. Des d'anys enrera clamava perquè les canyerries fossin renovades, però sobretot en 1911, tres anys abans de la catàstrofe i que l'hauria evitada, envià un informe a la Comissió d'abasteixements d'aigües, que presidia el governador, advertint que en el repartidor de Jesús les aigües estaven francament contaminades i que la contaminació s'esqueia durant el trajecte perquè el nombre de microbis, banals en aquells moments, era immensament superior al de la deu inicial.

No s'escoltà la veu del tècnic. La lentitud en obrar amb què el centralisme entrenava les autoritats i la burocràcia i, a més, les despeses que representava el canvi de tuberies, féu que les advertències del doctor Turró no fossin ateses. I esclatà la catàstrofe prevista que ocasionava en pocs dies 2.267 morts, més de 20.000 malalts i una despesa als ciutadans de prop de 25 milions de pesetes. Després de la tragèdia es canvià la tuberia sense regatejar cabals, però abans no s'havien regatejat les víctimes. Es desesperant que els homes no aprenguin a ésser cautes fins que el dolor i la dissort els alligona.

Es natural que les tuberies s'haguessin de renovar. A part de l'envelliment material i lògic existia la circumstància que quan es construïren passaven per camps sense cap o poques habitacions humanes i, per tant, el perill d'infecció era remot. Amb el temps la ciutat s'havia anat engrandint i damunt la conducció s'edificaren cases i fàbriques i carrers i places i entorn de les aigües de Montcada les excretes humanes hi feien una atmosfera de putrefacció i de pollulació microbiana. El doctor Legendre, referint-se al tema de la contaminació per l'home d'aigües i productes alimentaris, sintetitza el problema potser amb un xic de cruesa, però amb força convincent. Ve a dir l'esmentat autor, que la natura ha posat, amb pre-